

Berki kontra Berki

**Tisztelt
Nyugállományú
Vezérőrnagy Úr!**

Több cikke után volt szerencsém" elolvasni az „Új idő” c. független irodalmi és közéleti folyóirat 1990. április 15-én megjelent számában Gyurkovics Tibor Önnel készített riportját.

Már hosszú idő óta kénytelen vagyok (kénytelenek vagyunk) odafigyelni az Ön - az új idő megalapozása érdekében végzett - tevékenységére.

A riportból elismeréssel állapítottam meg: történelmi kutatásai nyomán - nyugállományba vonulását követően - rádöbrent arra, hogy nem a nép hadseregében, hanem egy sztálini típusú párhadseregben teljesített szolgálatot és ért el a hivatásos katonák többsége által soha el nem érhető sikereket.

Ugyanakkor meglepett, hogy Önnek, a magasán képzett parancsnoknak sem tűnt fel, hogy a személyi állományt érintő legfontosabb kérdésekben miért kellett kikérnie az illetékes párt-szervek véleményét, hogy miért kellett rendszeresen beszámolnia a felsőbb párt-szerveknek az Önre bízott katonai alakulat munkájáról, hogy például miért kellett személyi kérdésekben kérnie a párt-szervek támogatását.

Valószínű mindig is furcsállta, hogy a katonai ranglétrán való felfelé haladását, kitüntetését odaítélését, előléptetéseit, a tudományos fokozatok megszerzését miért támogatják olyan buzgón a párt-szervek.

Most már értem. Ön is csak azt tette, mint sokan mások: úgy szállt szemben az „állampárt” törekvéseivel, hogy látszólag elfogadta az írott és íratlan játékszabályo-

MEMÓRIA ZAVAR?

Lapelődünk, a Néphadsereg, 1989 áprilisában közölte dr. Berki Mihály nyugállományú vezérőrnagy háromrészes cikksorozatát „Király Béla memóriazavarai” címmel. S lám, mit produkál az élet, ma az ő memóriáját igyekszik feleleveníteni a most következő levél írója.

A főszerkesztő

kat, sőt különböző szintű párttestületekben úgy tett, mintha segítené a fenti játékszabályok érvényre juttatását. Mi több, abba is kényszerűen beletörődött, hogy ezért Önt a legmagasabb szintű beosztásokig segítsek.

Igen, valóban: ezek a „primitív, alulképzett”, elsősorban párt- és másodsorban katonai vezetők csak egyetlen alkalommal tudták átlépni saját korlátaikat, amikor felismerték, hogy Berki Mihály esetében egyszer, végre arra alkalmas személyt kell helyezni a lehető legmagasabb beosztások egyikébe. A vezetés kicsit nem koncentrált és rögtön helyesen és becsületesen döntött, minek következtében kénytelen volt elviselni - az Ön oldaláról a kaposvári szép időkben ritkán hiányzó feleségével együtt - azoknak a képzetlen tiszteknek a társaságát a vadászaton, fogadásokon, egyes hivatalos katonai rendezvényeken is.

Bár mint fiatal tisztet megbotráncoltatott az, amikor az egyik ezred vezetése a „zsilipbe” érkezéskor kézcsókkal illette az akkor még ezredesné asszonyt. Ma már tudom: komoly erőpróbát jelenthetett az ezredpárttitkár és politikai helyettes kézcsókjának elviselése. Valljuk be, Ön és a felesége még ebben a helyzetben is keményen állta a sarat.

Annak ellenére, hogy nem volt „olyan meggyőződéses marxista és hogy a társadalomtudományi képzés tartalma - főleg a pártfőiskolán - az általános iskolán tanultak szintjét sem érte el”, Ön élete során sokszor - tiszti iskola, akadémia, vezérkari akadémia a Szovjetunióban, tudományos fokozatok megszerzésével kapcsolatos vizsgák - harcba indult ezen általános iskolai szintű ismeretek legmagasabb fokú elsajátításáért. Csak az elismerés

hangján szólhatok arról, hogy Önnek ez a „vörös diploma” szintjén sikerülhetett.

Az már csak erős jellemének köszönhető, hogy nem került tudathasadásos állapotba, amikor mint magas beosztású vezetőnek, parancsok útján is biztosítania kellett az alárendelt szervezeteknél a párt politikájának megvalósítását, a személyi állománynak a marxizmus-leninizmus szellemében történő nevelését.

Utólag azt is el kell ismernem, hogy több esetben jól megtréfált bennünket. Például „A Magyar Néphadsereg az 1956-os ellenforradalom idején” c. kéziratában - amely még megtalálható a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum levéltárában - tudományos kutatásaira, a feltárt tényekre, a forrásértékű dokumentumokra hivatkozva 598 oldalon arról kívánta meggyőzni a gyanútlan olvasót, hogy Magyarországon 1956-ban ellenforradalom volt. A kézirat végén - valószínű, hogy az apparátcsíkok megtévesztése érdekében - arra a következtetésre jutott, hogy:

1. A Magyar Néphadsereg nem állt át az ellenforradalom oldalára és 1956. november 4-én nem teljesítette a kormány, valamint a Forradalmi Karhatalmi Honvédelmi Bizottmány parancsát, nem ment harcba Nagy Imre felhívása ellenére sem.
2. A Forradalmi Munkás-Paraszt kormány felhívásának eleget téve az alakulatok felvették a kapcsolatot a szovjet csapatokkal és legtöbb helyen készek voltak az együttműködésre az ellenforradalom széttűzése érdekében.
3. A szocialista hadsereg harc-képessége csak akkor biztosítható, ha a párt, az állam és a katonai vezetés is megőrzi politikai egységét, akcióképességét. Enélkül a szocialista társadalom és az államrend fegyvertelenné és sebezhetővé válik.
4. Övni, megőrizni és folyamatosan szilárdítani kell a hadsereg erkölcsi és politikai állapotát, egységét, szocialista jellegét és harcképességét.
5. Nagy figyelmet kell fordítani a vezetésnek a hivatásos állomány politikai szilárdságára, összeforrottságára és a velük való törődésre.
6. A rendszer megdöntésére irányuló szervezkedéssel és a szervezőkkel szemben nem

lehet helye a bizonydásnak, a tehetetlenségnek és várakozásnak.

7. A rendszere támadóval szembeni verrel kell megsemmisíteni a fegyveres erőket, a feladatot parancsra kell következtetesen, határozottan végrehajtani.
8. A hadsereg soraiban a rendszerellenes elemek az események kezdetén az események kezdetén matlanná kell tenni a katonákat, a katonákat a katonák től.
9. A hadsereget is ki kell dobni (a rendőrség mellett a hatalmi feladatok elvégzésére) (lásd 560-561. o.)

„Igaz tehát összességében olvasható az 562-563. oldalról, hogy a Magyar Néphadsereg töltötte be a szerepét úgy, az a szocialista társadalom szer megkövetelte volna, nem a hadsereg személyi állományánál.

A személyi állomány még mindig képes lett volna gátolni az ellenforradalom további elterjedését, de a legfelsőbb vezetés átlátta, az ellenforradalom oldalára állt.

Az ellenforradalom elleni harcra nem volt képes megállni a hadsereg.

Majd dr. Berki Mihály felhívja az írókat és kutatókat, hogy a 574. oldalon - hogy „behátárolja” mindenre kiterjedően, őszintén kell társítani 1956-ról minem engedni, hogy mást írjanak róla, mint a való!

Mentségére szóljon a szerzőnek, hogy a kézirat leadása után még csak 1988 szeptemberében került ki a könyv.

Szerencsére az igazság napján másfél évet várattak ma hiszen a fentebb említett „riportból” kiderült, hogy sajnos - Nagy Imre is csak 28-án jelentette ki egyértelműen, hogy nem felkeléssről, forradalomról van szó”, és a riport alanya szavazott. „Valahogy úgy kellett volna történnék, ahogy a román hadsereg a nép oldalára állt”... „mivel a katonaság - szakmailag, fegyverzetileg, lélekben - készen áll arra, hogy a nép mellé álljon”.

A másfél év előtti kéziratos olvasva már-már roskadozott Maléter Pál, Király Béla és a többiek árulását, bűnösségét bizonyító tények és megállapítások súlya alatt, de szerencsére a riportból kiderült, a katonai vezetők alkalmasak voltak, hogy a hadsereg a nép mellé állítsák, mi-

„Maléter jól képzett, derék, értelmes és bátor katona” volt. „De csak november másodikán lett honvédelmi miniszter. Király Béla, mint a nemzetőrség parancsnoka, mind képzettségében, mind emberségében szintén alkalmas volt a rend biztosítására.”

Vezérőrnagy Úr!

Engedje meg, hogy a kétkedőknek megmutassam, hogy kell egy nyugállományú tábornoknak a vakon hívó sztálinisták állandóan élő gyanúját eloszlatni, mivel Ön ebben iskolaiértékű alkotott.

A kézirat 299. oldalától a 303. oldalig meggyőzően eseteli, hogy „...Király Béla az ellenforradalom utolsó napjaiban komoly szerepet vállalt a Magyar Néphadsereg széttözúzásában. „Ő volt az, aki” a nyilas Beregfy Károly honvédelmi miniszter bizalmas embere, és „Szálasiól kaptam meg amagyar érdemrend tisztikeresztjét a hadiféltálmányokkal és kardokkal”, és kiérdemelte a hitleri Németországtól a II. osztályú vaskeresztet, aki az általa „oly gyűlölt” Batának hízelgő és szintén levélben ajánlotta fel szolgálatait. A még kétkedők éberségét, azt hiszem, a fenti szakaszban idézett, Király Béla által Bata volt honvédelmi miniszternek és János Ferencnek, (Nagy Imre vejének) írt levelek másolatával sikerült elaltatni, esetleg a kézirat többi részében olvasható Király Béla tevékenységét értékelő egy-két frappáns megjegyzéssel. Például, amikor arról írt, hogy a 30-án létrehozott Forradalmi Honvédelmi Bizottságban - már megragadta Király a gyepőt. A kocsit rohant, ő pedig igyekezett lekörözni Kopácsit, Malétert és mindenkit, nem várva Nagy Imrét, Jánosira és másokra.”

Király felbukkanása és azonnali sikere nagy lökést jelentett azoknak a volt horthysta tiszteknek, akiket átvettünk, de nem engedjük őket érvényesülni, így nem, elnyomva érezték magukat. Ők nem voltak kevesen és nem kívül jelentkezték az is, akiket nem igazoltunk át, de 1956-ban elérkezettnek látták az időt, és ismét katonaként „szolgálhatunk a hazáért!”

A fenti idézetből is kitűnik, hogy kell mesterien titkolni azt, hogy „riportban” nyilatkozott a vezérőrnagy tisztokról. Idézem:

„Magam igen kedveltem őket, becsületes, művelt, okos tisztok voltak.” Az már más kérdés Vezérőrnagy Úr, hogy Pálffyrol még ma sincs jó véleménye.

Az Ön által is tisztelt és nagybecsült Király Béla biztosan megérti, és Maléter Pál emlékét sem sérti, amikor - hangsúlyozom a régi rend hívei megtevéstésére - a következőket írja:

„Az ellenforradalomnak nemzeti felszabadító szabadságharc-ként való értékelésével, olyan ellenforradalmároknak és áru-lóknak, mint Király és Maléter a hadsereg vezető funkcióiba való emelésével kivették a kezdeményezést a hadsereg vezetőinek a kezéből és már a fegyverleteltre hajlandó ellenforradalmárokból új erőt öntöttek. (551. o.) Maléter áru-lása 27-e után nyílt titok volt.” (273. o.)

„Mecserit (Mecseri ezredest, az esztergomi páncélos hadosztály parancsnokát - a szerző) kivégezték, mert nyíltan állt az ellenforradalom oldalára. Áru-ló lett, megérdemelte sorsát. De százszor jobban megérdemelték volna azt az ítéletet azok, akik Mecserit és több mint 10 ezer katonáját az ellenforradalom kezébe tölték, hogy saját bőrüket és pozíciójukat mentse. ...Maléter megtalálta Mecseri szívéhez és észéhez az utat.”

.....

Kedves Olvasó!

Ugye megdöbbenő, hogy az átkos pártállam mi minden leírására tudta kényszeríteni a nehéz katonai szolgálat után nyugállományba vonult tábornokot.

Berki Mihály vezérőrnagy - úgy tűnik kivétel. Rá nem vonatkozhat a „riportban” Kopácsi Sándorral kapcsolatban elmondott alábbi mondata: Kopácsi elárulta Nagy Imrét, de „...Nyilvánvaló, hogy a bitó árnyékában a legtöbb ember az utóbbit vállalja. Csak utána etikátlan leírni, hogy mennyire szerette Nagy Imrét.”

Te jó ég, hogy ez nem jutott eszembe, lehet, hogy a riportot nem ugyanazzal a személyvel készítették, mint aki a kéziratot írta? Lehet, hogy legalább kettő vagy több hasonló nevű ember folytatott aktív tudományos közéleti tevékenységet?

Mégis, ki, kicsoda?

„A Magyar Néphadsereg az 1956-os ellenforradalom idején”

című kéziratot 1988-ban ugyanaz a dr. Berki Mihály írta, aki hasonló tartalmú nagydoktori értekezését 1989 végén természetesen már nem tudta megvédeni. És az a dr. Berki Mihály, aki megírta a „Hadsereg vezetés nélkül” című könyvet, nem lehet az előző, hiszen ő ugyanazokból a tényekből, forrásértékű dokumentumokból egészen más következtetésre jutott 1989-ben. Feltételezem, hogy a riportot vele készíthették. Most jut eszembe, van még egy dr. Berki Mihály, aki a hadsereg jelenlegi vezetését, tevékenységét, összetételét több cikkben, legutoljára a „Gondolatok a magyar honvédség újjászervezéséről. Hol tart a magyar honvédség?” címmel elemzi. Ez a Berki Mihály nem lehet azonos az előző kettővel, hiszen a tudományos, tényszerű, ugyanakkor árnyalt megközelítés, elemzés nem az erőssége az utóbbinak. És egyáltalán nem értem miért szükséges ez a kapkodás, a sok cikk, hiszen ennek a következménye az elnagyoltság, a felszínesség, az ellentmondásosság, a dogmaszintű megközelítés. Aztán van még egy dr. Berki Mihály, aki a „Nap TV” adásában azt nyilatkozta, hogy nem kíván a hadseregbe visszatérni, és van az az újságcikk írója - aki lehetséges, hogy vissza akar térni a hadseregbe. Talán már azon gondolkodik, hogy mint a Honvédelmi Minisztérium államtitkára vagy a honvédség parancsnoka, vagy mint a vezérkar főnöke tudná a legjobban segíteni az új nemzeti hadsereg kiépítését, hogy végre „45 év után ne a hazugság, a hízelgés nyerje el jutalmát - írja a volt Néphadsereg ma már nyugállományú vezérőrnagy - , hanem a hazaszeretet.”

Lehet, hogy a cím így lett volna helyes?

Dr. Berki Mihály vezérőrnagyok kontra dr. Berki Mihály nyugállományú vezérőrnagyok? Döntse el az olvasó!

Én, befejezésül, a „riport” zárógondolataihoz szeretnék kapcsolódni.

„Hatvanegy éves most dr. Berki Mihály tábornok. Rövidre nyírt haj, energikus mozgás, eleven tekintet. Friss, ropogós, anélkül, hogy „katonáskodna”. Tudja, mit gondol, tudja a történelmet, mint kandidátus, de tudja-e, mit hoz a történelem „ennyi bal-szerencse közt, oly sok vizsály után?”

Én, dr. Horváth Miklós alezre-des, volt csapattiszt, majd

politikai munkás, jelenleg a Hadtörténeli Intézet és Múzeum tudományos főmunkatársa, 37 éves vagyok. Erősen kopaszodó.

Kevésbé energikus, esetenként fáradt. Naponta kutatom, keresem, mi az, amit tudatos életem elmúlt 19 évében nem láttam, nem láthattam - a sokak, a Berki Mihály vezérőrnagyok számára oly kézenfekvő igazságokból és igazságtalanságokból.

Mi az, ami az elmúlt 45 év bűneiből, hibáiból, mulasztásaiból az én lelkeket nyomja, amiért felelősség is terhel. Szerény képességeimnek megfelelően keresem a választ a korosztályomat is naponta feszítő kérdésekre. Közülük az egyik legfontosabbra: hogyan jutottunk idáig, kiknek az érdekében vállaltuk a nehézségeket, a megpróbáltatásokat? Tere-mettünk-e maradandó értéket, miben vagyunk hibásak, vétkesek?

Bármi legyen is az ítélet, a karrier reményében sem tagadhatom meg múltamat, az elvégzett munkát a sok örömmel, sikerekkel és kudarcokkal magam mögött hagyott éveket. Hiszem, hogy lehetett, lehet, és csak egyenes gerinccel érdemes élni.

Katona vagyok és katona leszek mindaddig, amíg a legfőbb katonai erények közé tartozik a társadalom érdekében végzett becsületes munka, az igazmondás, a becsületesség, a szavak és tettek összhangja, a bajtársiasság, a gerincesség, ha a hivatásos szolgálatnak nem ára a színváltozó horváthmíklósok életre hívása.

Tisztelt Vezérőrnagy Urak!

Engedjék, hogy az új hadsereget azok építsék, akik feltételezhetően még 10-20 évet szolgálnak abban. Akik nem kényszerülnek nap mint nap a tegnapi önmaguk megtagadására, akik nem lehetnek rosszabbak mint Önök, akik nevelték, vezették őket.

Fiatal tiszt koromban ismertem egy hadosztályparancsnokot, egy igaz-
víg katonát, egy művelt,
intelligens embert. Akkor
még felnéztem rá, tisztel-
tem, becsültem. Dr. Ber-
ki Mihálynak hívták.

Dr. Horváth Miklós alezre-des